

سازمان مجسیرتی کشور

دقرا مور آسیب دیدگان اجتماعی

راهنمای مداخلات تخصصی کودک آزادی

(ویژه کارشناسان اورژانس اجتماعی)

۱۳۹۸

عنوان و نام پدیدآور :	راهنمای مداخلات کودک آزاری (ویژه کارشناسان اورژانس) / پدیدآورندگان جواد محمودی قرائی... [و دیگران] ، با همکاری ولی اله نصر... [و دیگران].
مشخصات نشر :	تهران: سازمان بهزیستی کشور، ۱۳۹۸
مشخصات ظاهری :	۱۶۰ ص:.. نمودار (رنگی): ۲۲ × ۲۹ س م.
شابک :	۹۷۸-۶۰۰-۶۵۶۹-۸۶-۴
وضعیت فهرست نویسی :	فیا
یادداشت :	پدیدآورندگان جواد محمودی قرائی، مهدی تهرانی دوس، زهرا شهريور، کتايون رازجويان، فريبا عريگل، فيروزه درخشان پور.
یادداشت :	با همکاری ولی اله نصر، مجید ارجمندی، فرزانه امیریزدانی، اشرف رضایی، روناک رسانی.
موضوع :	کودک آزاری -- ایران -- گزارش
موضوع :	Child abuse -- Iran -- Reporting
موضوع :	سازمان بهزیستی کشور. اورژانس اجتماعی (۱۲۲)
موضوع :	خدمات اورژانس -- ایران
موضوع :	Emergency medical services -- Iran
شناسه افزوده :	محمود قرائی، جواد، ۱۳۵۱-
شناسه افزوده :	نصر، ولی الله، ۱۳۵۲-
شناسه افزوده :	سازمان بهزیستی کشور
رده بندی کنگره :	۱۳۶۲۰۶۰۴
رده بندی دیویی :	۳۶۲/۰۶۰۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی :	۵۷۵۰۲۱

انشارات سازمان اسناد و کتابخانه ملی

راهنمای مداخلات تخصصی کودک آزاری (ویژه کارشناسان اورژانس اجتماعی)

پدیدآورندگان: دکتر جواد محمودی قرائی - دکتر مهدی تهرانی دوست - دکتر زهرا شهريور

دکتر کتايون رازجويان - دکتر فريبا عريگل - دکتر فيروزه درخشان پور

ناشر: سازمان بهزیستی کشور

اجرا: اداره کل روابط عمومی و امور بین الملل

چاپ اول: ۱۳۹۸

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه

قیمت: اهدایی

فهرست

۱۱.....	پیشگفتار
۱۳.....	بخش اول: کلیات
۱۵.....	فصل اول: تعاریف کلی
۲۵.....	فصل دوم: ساختارها، وظایف و مسئولیت ها
۳۱.....	بخش دوم: خط تلفن ۱۲۳
۳۳.....	فصل سوم: دریافت گزارش اولیه و تعیین فوریت و مداخله
۴۳.....	فصل چهارم: شاخص های تعیین کننده نیاز به حضور سازمان ها، اادی، پلیس و مداخلات قضایی
۵۱.....	بخش سوم: واحد سیار اورژانس اجتماعی
۵۳.....	فصل پنجم: ارزیابی و تصمیم گیری
۷۱.....	فصل ششم: مداخلات و ارجاع
۷۹.....	فصل هفتم: مراقبت از خود
۸۳.....	بخش چهارم: مرکز مداخله در بحران
۸۵.....	فصل هشتم: اقدامات در سطح مسئول مرکز مداخله در بحران یا سوپروایزر
۸۷.....	فصل نهم: اقدامات ستادی در سطح ادارات و سازمان ها
۸۹.....	پیوست ها
۱۱۳.....	بخش پنجم: اسناد بالا دستی و مبانی حقوقی
۱۵۷.....	فصل دهم: اکراه در جنایت
۱۶۰.....	منابع

پیشگفتار

کودک‌آزاری پدیده‌ای شایع در کشورهای مختلف دنیا است. انواعی از کودک‌آزاری به شیوه‌های مختلف گزارش می‌شود و کودکان که قربانیان این پدیده هستند بدلیل آسیب‌پذیری‌های این دوره رشدی، پیامدهای جبران‌ناپذیری را در برخی موارد تحمل می‌کنند. برای کاهش تبعات در کشورهای مختلف برنامه‌های شناسائی و پیشگیری در سطح ملی اجرا می‌شود. یکی از این برنامه‌ها برقرار کردن خطوط کمک تلفنی و مداخله از طریق تیم‌های سیار می‌باشد... برای این منظور دفتر امور آسیب‌دیدگان اجتماعی سازمان بهزیستی کشور از سال ۱۳۸۱ برای مداخله فوری در این شرایط خط تلفن اورژانس اجتماعی (۱۲۳) و تیم خدمات سیار اورژانس اجتماعی راه‌اندازی نموده و در سال ۱۳۹۳ در راستای انجام مداخلات علمی و مناسب تیم‌های مذکور در مجموعه فوریتی و در کوتاه‌ترین زمان ممکن، تدوین راهنما و دستورالعمل شناسائی موارد کودک‌آزاری و مداخلات تخصصی را به انجمن روان‌پزشک کودک و نوجوان ایران و گداز نمود.

انجمن روان‌پزشک کودک و نوجوان ایران، در ابتدا متون علمی و تخصصی مربوط به مداخلات حمایتی در کودک‌آزاری و راهنماها و دستورالعمل‌های مربوط به این مداخلات در کشورهای پیشرفته دنیا نظیر آمریکا، کانادا، استرالیا، هند، بلژیک و سازمان بهداشت جهانی در بانک‌های اطلاعاتی معتبر مرور شد و اطلاعات علمی مورد نظر استخراج نمود، سپس کارگروهی متشکل از ۴ نفر از همکاران فوق تخصص روان‌پزشک کودک و نوجوان، دو نفر از کارشناسان اجتماعی از دفتر امور آسیب‌دیدگان اجتماعی به همراه دو نفر از همکاران روان‌شناسان و مددکار اجتماعی شاغل در مراکز اورژانس اجتماعی استان تهران تشکیل شد. پس از مشخص شدن چالش‌های موجود در اجرا، در مرحله بعد چهارچوب کلی راهنما به صورت مجموعه‌ای جامع همراه با دو فلوچارت برای مداخلات کارشناسان خط تلفن و تیم سیار با مشورت اعضای کارگروه تعیین گردید. مجموعه‌ای جامع با جزئیات بیشتر، این فرایندها را شرح می‌دهد و در مواردی استفاده می‌شود که کارشناس نیاز به اطلاعات بیشتر در مورد نحوه‌ی ارزیابی و مداخله دارد. فلوچارت‌های ارزیابی و مداخله برای کارشناس خط تلفن و کارشناس تیم سیار نیز این امکان را فراهم می‌نمایند تا سرعت فرایند ارزیابی و مداخله را مشاهده کنند.

در این راهنما فرایند انجام کار و شرح وظایف هر یک از افراد مرتبط در این حوزه از لحظه تماس با خط تلفن اورژانس اجتماعی تا انجام مداخلات سریع و مناسب و در مواقع لزوم تا زمان ارجاع مددجو به مرکز مداخله در بحران کاملاً مشخص شده است. به طوری که هر از کارشناسان با مراجعه به این کتاب می‌توانند با توجه به

شرایطی که در آن قرار دارند اطلاعات مورد نیاز را از زمان تشخیص تا زمان اتمام کار کسب نمایند.

فرایند کار به طور کلی در سه بخش تماس‌های با فوریت آنی، فوری و با فوریت کم تقسیم شده است که براین اساس، تصمیم‌گیری و مداخلات لازم برای دو تیم خط و خدمات سیار تدوین گردیده است. از جمله اقداماتی که می‌بایست کارشناسان خط تلفن اورژانس اجتماعی در نظر داشته باشند عبارتند از: شرح حال‌گیری از تماس‌گیرنده با خط تلفن اورژانس اجتماعی، تشخیص فوریت تماس بنابه شاخص‌های ذکر شده و انجام مداخلات با توجه به فوریت مورد می‌باشد همچنین وظایف تیم سیار اورژانس اجتماعی از لحظه دریافت گزارش عبارتند از: ارزیابی و ارتباط اولیه (قبل از ورود و پس از ورود به منزل)، ارزیابی احتمال وقوع کودک‌آزاری با توجه به نوع آن و میزان امنیت کودک در محیط زندگی او، و در نهایت مداخلات مناسب انجام پذیرد.

در پایان امید است سازمان بهزیستی به عنوان یکی از اصلی‌ترین سازمان‌های حمایتی با بهره‌گیری از مطالب علمی این مجموعه گامی نوین در راستای ارائه خدمات بهینه و مؤثر در حفظ سلامت روانی جامعه و کنترل و کاهش آسیب‌های اجتماعی بردارد.

در پایان از همکاری جناب آقای دکتر رضا جعفری مدیرکل محترم و آقای دکتر ولی‌الله نصرافهانی مدیرکل محترم وقت و کارشناسان محترم سازمان بهزیستی کشور علاوه بر کارشناسان ستادی دفتر امور آسیب‌های اجتماعی همکاری همکار در تدوین کتاب راهنما، از جناب آقای دکتر محمد نقریه معاونت امور اجتماعی وقت و آقای ابوالفضل قنبری و نیز از مشارکت و همکاری مسئول و کارشناس خط ۱۳۰ مرکز نواب صفوی خانم عباسی تهرانی و آقای مکرم، و کارشناس تیم سیار اورژانس اجتماعی که مکرراً مداخله در بحران شهری خانم شادنیا و سایر همکارانی که در تدوین این راهنما مشارکت داشته‌اند مراتب قدردانی خویش را اعلام نمایم.

دکتر حبیب‌الله مسعودی فرید

معاون امور اجتماعی سازمان بهزیستی کشور